

Yaşlı Bireylerde Finansal Okuryazarlık Becerisi ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Examining the Relationship Between Financial Literacy Skills and Life Satisfaction in Elderly Individuals

Fatma ARPACI *

Makale Bilgisi	ÖZET
Geliş:23.07.2025 Kabul:06.11.2025 Doi: 10.20296/tsadergisi.1749186 Anahtar Sözcükler: <i>Yaşlı Birey</i> <i>Finansal Okuryazarlık</i> <i>Finansal Okuryazarlık Becerisi</i> <i>Yaşam Doyumu</i>	Yaşlı bireylerde finansal okuryazarlık becerisi ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi amacı ile nicel araştırma olarak yürütülen çalışmanın örneklemini olasılıklı olmayan kolayda örnekleme yöntemiyle gönüllülük esasına dayalı olarak 264 yaşlı birey oluşturmuştur. Yaşlı bireylerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının yaş ve cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği, medeni duruma göre farklılık gösterdiği ve evli yaşlı bireylerin daha yüksek ortalama puana sahip olduğu bulunmuştur. Yaşam doyumu da medeni duruma göre anlamlıdır ve evli yaşlı bireyler daha yüksek ortalama puana sahiptir. Yaşlı bireylerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ile tasarruf yapma, bireysel emeklilik sistemine dahil olma, kredi kartı kullanma ve internet ya da mobil bankacılık kullanma durumu arasında ilişki bulunmamıştır. Yaşam doyumu ile tasarruf yapma, bireysel emeklilik sistemine dahil olma, kredi kartı kullanma ve internet ya da mobil bankacılık kullanma durumu arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Yaşlı bireylerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ve yaşam doyumu arasında yüksek derecede, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Yaşlı bireylerde finansal okuryazarlık tutum ve davranışların yaşam doyumu üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu belirlenmiştir. Finansal okuryazarlık becerisi yaşlı bireylerin daha da karmaşık hale gelen finansal sistemde etkin rol almalarına ve yaşam doyumunun artmasına yardımcı olmaktadır.
Article Information	ABSTRACT
Submission: 23.07.2025 Acceptance:06.11.2025 Doi: 10.20296/tsadergisi.1749186 Key Words: <i>Elderly Individual</i> <i>Financial Literacy</i> <i>Financial Literacy Skills</i> <i>Life Satisfaction</i>	The study, conducted as a quantitative study to examine the relationship between financial literacy skills and life satisfaction among older individuals, included 264 volunteer elderly individuals using a non-probability convenience sampling method. It was found that the financial literacy attitudes and behaviors of elderly individuals did not differ significantly according to age and gender, but differed according to marital status, and married elderly individuals had higher average scores. Life satisfaction is also significant according to marital status, with married elderly individuals having higher mean scores. No relationship was found between financial literacy attitudes and behaviors of older individuals and their savings, participation in a private pension system, credit card use, or internet or mobile banking use. A significant relationship was found between life satisfaction and savings, participation in a private pension system, credit card use, and internet or mobile banking use. A high, positive, and significant relationship was observed between financial literacy attitudes and behaviors of older individuals and their life satisfaction. Financial literacy attitudes and behaviors were found to have a significant impact on life satisfaction in older individuals. Financial literacy skills help older adults take an active role in an increasingly complex financial system and increase life satisfaction.
Atf İçin	Arpacı, F. (2025). Yaşlı bireylerde finansal okuryazarlık becerisi ve yaşam doyumu arasındaki ilişkisinin incelenmesi. <i>Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi</i> , 29(3), 920-933. doi: 10.20296/tsadergisi.1749186

*Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Ankara, arpacif@gazi.edu.tr. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6619-6358>

GİRİŞ

Ölüm oranlarının azalması, doğumda beklenen yaşam süresinin artması ve doğum oranlarının azalmasıyla birlikte dünya nüfusu giderek yaşlanmaktadır. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu verilerine göre, 8 milyardan fazla insanın yaşadığı ve hızla yaşlanan nüfusuyla Avrupa, yüzde 19 ile en fazla yaşlı nüfus oranına sahip kıtadır (UNFPA, 2024). Türkiye'nin nüfusu da dünyanın geri kalanıyla paralel olarak yaşlanmaktadır. Ülkemizde 65 yaş ve üzeri 9 milyon 112 bin 298 kişi bulunmakta ve yaşlıların toplam nüfus içindeki payı yüzde 10.2'ye yükselmiştir (TÜİK, 2025). Nüfus artış hızı azalan, nüfusu hızla yaşlanan ve yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı artan Türkiye'de yaşlı nüfus oranının 2030'da yüzde 13.5, 2040'ta yüzde 17.9'a, 2060'ta ise yüzde 27.0'ye çıkması öngörülmektedir (TÜİK, 2025).

İnsan hayatı, doğumla başlayıp ölümle biten ve gelişim dönemlerinden oluşan bir yaşam döngüsü olarak tanımlanabilir. Yaş ve yaşlılık kavramları zaman içinde farklılaşarak bugünkü anlamlarını kazanmışlardır. Yaşlılık, bu yaşam döngüsündeki gelişimin son dönemidir. Yaşlılık dönemi diğer dönemlere göre özelliklerde azalma ve kayıp dönemi olarak adlandırılabilir. Yaşamın her döneminde birey çeşitli sorun ve gelişim görevleriyle karşı karşıyadır. Bireyin yaşlanma olgusunu kabul etmesi önemlidir. Ancak bu kabul ediş bir içe çekilme veya toplumun kendisinden beklediklerini yerine getirmekten kaçınmaya yol açmamalıdır. Bu dönemde birey yaşamına anlam katacak faaliyetlere devam etmeli, karşılaştığı sorunlarla baş edebilmeye çalışmalı, yaşamın diğer dönemlerinde olduğu gibi yaşlılık döneminin de kendine özgü zorlukları ve güzellikleri olduğunu bilmelidir (İlgar ve İlgar, 2007).

Yaşlanmayla beraber dikkat, algı, bellek, yönetici işlevler gibi temel bilişsel işlevlerde gözlenen gerileme doğal yaşlanma sürecinin bir sonucu olarak değerlendirilmektedir (Eyüboğlu vd. 2012). Yaşlı bireyde görülen bu bilişsel gerileme, finansal karar verme ile ilgili endişeleri de beraberinde getirmektedir (Gamble vd. 2013; Soydaş, 2023). Nitekim yapılan son araştırmalar yaşlı bireylerin finansal karar verme eğilimlerinin iyi durumda olmadığını ortaya koymaktadır (Agarwal vd. 2009; Korniotis & Kumar, 2011; Finke vd. 2011). Bununla birlikte finansal kaynakların yönetiminin yeterli düzeyde bilişsel performansa bağlı olduğu ve bu performansın yaşla birlikte azaldığı bilinmektedir (Earl vd., 2015). Hsu & Willis (2011) yürütmüş oldukları çalışmada, finansal kararlarını veren bireyin bilişsel yetilerinde gerileme gerçekleştiğinde finansal konulardaki yönetimini kaybettiğini ve parayla başa çıkma ile ilgili çeşitli zorluklar yaşadığını tespit etmişlerdir. Benzer şekilde Han ve arkadaşları (2015) çalışmalarında yaşlı bireylerin finansal ve sağlık okuryazarlık düzeylerini bilişsel beceri düzeyleriyle ilişkili olduğunu, bilişsel düzeydeki küçük bir azalmanın bile okuryazarlık becerileri üzerinde olumsuz etki yaratabileceği sonucuna varmışlardır. Tüm bunlar bireyin yaşamının yaşlılık döneminde finansal karar alma süreçlerini sağlıklı bir şekilde yönetilebilmesine katkı sağlayan finansal okuryazarlığın önemini giderek artırmaktadır (Sumer & Gövdeli, 2020).

Finansal okuryazarlık kavramı üzerinde fikir birliğine varılabilmiş bir tanım bulunmamakla birlikte, bireylerin gelirlerini, birikim ve yatırımlarını akıllıca değerlendirip, bütçelerini doğru yönetebilme yetkinliğine sahip olması olarak tanımlanabilir (Ergün, vd., 2014).

Finansal okuryazarlık, bireyin kendi mali kaynaklarının etkili bir şekilde yönetilmesi açısından, finansal konularda temel bilgi ve becerilere sahip olmasıdır. Bireylerin temel finansal kavramlar ile ilgili bilgi sahibi olmaları aynı zamanda bulundukları ekonominin etkin çalışması için önem arz etmektedir. Çünkü bireyler sahip oldukları finansal bilgiler doğrultusunda bulundukları piyasanın olanaklarından yararlanarak, ellerindeki mali kaynakları doğru bir şekilde kullanacaklardır. Böylece piyasa daha verimli çalışacaktır (Ay ve Ebdülrazade, 2021).

Günümüzde teknolojik ve ekonomik ilişkilerin gelişmesiyle birlikte piyasada sunulan finansal ürün ve hizmetler artmakta ve daha karmaşık hale gelmektedir (Tural Sönmez, 2022). Bu durum yaşlı bireylerin emeklilik ve sosyal güvenlik ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra finansal karar verme ihtiyaçları yaşamasına da neden olmuştur. Çünkü finansal karar verme, sağlıklı ve iyi bir yaşamın en önemli tamamlayıcısı olduğu kadar, bireyin geçmişte biriktirdiği kaynakları ve parayı daha iyi yönetmesinde etkili bir unsurdur (Koroğlu ve Ersöz, 2019). Covid-19 salgınıyla birlikte kullanımı artan temassız ödeme yöntemlerinden telefon bankacılığına, basit bir mutfak

alışverişinden giyim harcamalarına, gayrimenkul alımından yatırım kararlarına ve kredi kartı kullanımından faiz bilgisine kadar birçok farklı alanda finansal araçlar ve uygulamalar kullanılmak zorundadır. Bununla birlikte bireyler için finansal okuryazar olmak zorunlu hale gelmiştir (Yüksel ve Şener, 2023).

Finansal okuryazarlık, finansal işlemlere ilişkin bilgi, tutum, davranışların ve becerinin bireylerin finansal karar verme süreçlerine etkisi düşünüldüğünde, finansal konulara ilişkin bilgilerin, yaşlı bireylerin finansal tutumlarını etkileyebileceği ve bu tutumlarında zamanla finansal davranışlara dönüşebileceği durumlarla ilgilenir. Dolayısı ile finansal okuryazarlığın temeli finansal bilginin güncelliği ve algılanması ile yakından ilgilidir. Karar verme davranışı bağlamında ele alındığında ise yaşlı bireyler finansal sistemden elde etmiş oldukları simetrik bilgileri, çevre, alışkanlık ve deneyim gibi tutum değişkenleri ile değerlendirerek finansal davranışlarına yansıtmaktadır. Bu bağlamda yaşlı bireylerin finansal davranışlarının rasyonelliği, finansal bilgilerin güncelliği ve güvenilirliğine bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde finansal okuryazarlık finansal bilgiye ulaşma, bilgiyi analiz etme ve tutum süzgecinden geçirerek rasyonel kararlar aracılığı ile davranışlara yansıtabilme yeterliliği olarak değerlendirilebilir (Uraz Kaya ve Kılıç, 2021).

Finansal eğitim; tasarruf, yatırım, borç ve kredi yönetimi konularında yaşlı bireyin finansal becerilerini arttırmasına yardımcı olduğu gibi, finansal dolandırıcılıktan korunma, hukuksal sorunlarda izlenecek yol, sahip olunan hak ve kullanım yolları gibi konularda da yaşlı bireyi geliştirecektir. Fakat zamanla karmaşık hale gelen finansal sistem, finansal enstrümanların çeşitlenmesinin de etkisiyle, yaşlı bireylerin birikimlerini değerlendirirken doğru seçimler yapmasını da güçleştirmektedir. (Tekin Turhan, 2020).

Finansal okuryazarlık becerilerinin yükselmesi yaşlı bireylerin finansal durumlarını doğru bir şekilde değerlendirebilmeleri ve yönlendirebilmelerini mümkün hale getirmekte, bazı sorumluluk ve zorluklar ile başarılı bir mücadeleye olanak sağlayarak, yaşam doyumunu arttırmaktadır. Bu kapsamda finansal okuryazarlık; yaşlı bireyler açısından başarılı bir finansal yönetim süreci ve ekonomik açıdan geleceği güvence altına alma; istek ve ihtiyaçları belirleme, kaynakların tahsisi, tasarrufların yatırıma dönüştürülmesi işlemlerini içermektedir (Sarigül, 2015).

YÖNTEM

Bu çalışma, yaşlı bireylerde finansal okuryazarlık becerisi ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi amacı ile nicel araştırma olarak planlanmış ve yürütülmüştür.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Yaşlı bireyin Ankara’da yaşaması, 60 yaş ve üzeri yaşta olması, anket formuna cevap verebilecek yeterliliği olması, anket formuna gönüllü olarak cevap vermesi araştırmada sınırlılık olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırma tanımlayıcı tiptedir. Çalışmanın evrenini Ankara’da Türkiye Emekliler Derneği Çankaya Şubesi üyesi yaşlı bireyler oluşturmuştur. Araştırmada olasılıklı olmayan kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemi gönüllülük esasına dayalı olarak, sağlıklı bilgi alınabileceği değerlendirilen ulaşılabilen 264 yaşlı birey ile oluşturmuştur. Araştırma verileri anket formu aracılığı ile elde edilmiştir. Anket formlarının uygulanması Ekim-Aralık 2024 tarihleri arasında araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın yapılabilmesi için Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu’ndan 21.01.2025 tarih ve 01 sayılı toplantısında 2025- 79 araştırma kod no ile (E-77082166-604.01-1148891) oy birliği ile onay alınmıştır. Çalışmaya katılan yaşlı bireylere çalışma hakkında bilgi verilmiştir ve gönüllülük ilkesine dikkat edilerek bilgilendirilmiş onamları alınmıştır. Çalışma Helsinki Deklerasyonu Prensipleri’ne uygun şekilde yürütülmüştür.

Veri Toplamada Kullanılan Formlar

Anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm araştırmacı tarafından hazırlanan ve yaşlı bireylerin demografik özelliklerini içeren bilgi formudur. İkinci bölüm, Sarigül (2015) tarafından

geliştirilen “Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranışlar Ölçeği”, üçüncü bölüm ise Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985:72) tarafından geliştirilen “Yaşam Doyumu Ölçeği”dir.

Demografik Bilgi formu; Yaşlı bireylerin demografik bilgilerini ölçmek için oluşturulan formdur. Yaşlı bireylere ilişkin özellikler olarak yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durumu, evli ise evlilik süresi, çocuk sahibi olma durumu varsa çocuk sayısı, yaşının şu anda kiminle yaşadığı, gelir algısı, konut sahibi olma durumu, tasarruf yapma, bireysel emeklilik sistemine dahil olma, kredi kartı kullanma ve internet ya da mobil bankacılık kullanma durumu gibi değişkenleri içeren sorular yer almaktadır.

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranışlar Ölçeği; Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranışlar Ölçeği (FOTDÖ); Harcama, Tutum, Algı ve İlgi olmak üzere dört alt ölçekten ve toplam 14 maddeden oluşmaktadır. Harcama ve tutum alt ölçekleri finansal davranışların belirlenmesine, algı ve ilgi alt ölçekleri ise finansı nasıl algılama ve finans konularına ilgi göstermeye yöneliktir. Harcama alt ölçeği 4 madde, Tutum alt ölçeği 4 madde, Algı alt ölçeği 3 madde ve İlgi alt ölçeği 3 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri “Kesinlikle Katılıyorum=5”, “Katılıyorum=4”, “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum (Kararsızım)=3”, “Katılmıyorum=2”, “Kesinlikle katılmıyorum=1” şeklinde Likert tipidir. Ölçeğin bütünü için Cronbach’s alpha değeri 0.72’dür. Harcama alt ölçeğinin Cronbach’s alpha değeri 0.78, Tutum alt ölçeğinin Cronbach’s alpha değeri 0.75, Algı alt ölçeğinin Cronbach’s alpha değeri 0.78 ve İlgi alt ölçeğinin Cronbach’s alpha değeri 0.77’dir (Sarıgül, 2015). Bu çalışmada Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranışlar Ölçeği’nin Cronbach’s alpha değeri 0.69 bulunmuştur. Harcama alt ölçeğinin Cronbach’s alpha değeri 0.67, Tutum alt ölçeğinin Cronbach’s alpha değeri 0.84, Algı alt ölçeğinin Cronbach’s alpha değeri 0.68 ve İlgi alt ölçeğinin Cronbach’s alpha değeri 0.80 olarak bulunmuştur.

Yaşam Doyumu Ölçeği; Bireylerin yaşam doyumunu belirlemek amacıyla Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985:72) tarafından geliştirilen ve beş maddeden oluşan “Yaşam Doyumu Ölçeği” kullanılmıştır. Likert türünde olan ölçek “kesinlikle katılmıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” arasında değişmekte, 1-7 puanla değerlendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek puan 5-35 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan, yaşam doyumunun yüksekliğini ifade etmektedir. Ölçekle ilgili ilk çalışma Köker (1991) tarafından gerçekleştirilmiş ve ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0.85 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada Yaşam Doyumu Ölçeği’nin Cronbach’s alpha değeri 0.856 bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 26.0 ile analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Araştırma verileri normal dağılım gösterdiği için hipotez testleri olarak ANOVA ve t testi, Pearson korelasyon testi değişkenlerin birbirleri ile olan ilişkilerini belirlemede, basit doğrusal regresyon analizi bir bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin tespit edilmesi amacıyla kullanılmıştır. Elde edilen bulguların yorumları %95 güven aralığında 0.05 ve 0.01 anlamlılık düzeyinde yapılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonuçlarının anlamlı çıktığı durumlarda, farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffe Testi kullanılmıştır. Araştırmada örneklem yeterliliği ve ölçeklerin geçerlilik katsayıları (Cronbach’s Alpha) hesaplanmış; örneklem yeterli ve ölçeklerin güvenilir olduğu gözlenmiştir.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Yaşlı bireylerin demografik özellikleri

Araştırma kapsamına alınan yaşlı bireylerin %37.9’u 64 yaşında ve daha küçük yaşta, yarıya yakını (%47.7) 65-74 yaş grubunda ve %14.4’ü de 75 yaşında yada daha büyük yaşta. Yaşlı bireylerin yaşları 55 ile 85 arasında değişmekte olup, ortalama olarak 66.64±6.99 yaş bulunmuştur. Yaşlı bireylerin %72.7’si erkek, %37.9’u orta dereceli okul ve %31.8’i üniversite mezunu olup, %65.2’si evlidir. Evli yaşlı bireylerin %38.5’i 36-45 yıldan beri evlidir ve %90.5’i çocuk sahibidir. Çocuk sahibi yaşlı bireylerin %56.1’i 1-2 çocuk sahibi, %21.7’si 3 çocuk sahibi ve %22.2’si 4 ve daha çok sayıda çocuk sahibidir. Yaşlı bireylerin çocuk sayısı 1 ile 9 arasında değişmekte olup ortalama çocuk sayısı 2.72±1.36’dır. Yaşlı bireylerin %24.2’si yalnız yaşamakta iken, %39.4’ü eşi

ile birlikte yaşamaktadır. Yaşlı bireylerin %19.7'si gelirinin giderinden fazla olduğunu, %40.9'u geliri giderinden az olduğunu ve %39.4'ü gelirinin giderine denk olduğunu ifade etmiştir. Yaşlı bireylerin %76.5'i konut sahibidir. Tasarruf yaptığını ifade eden yaşlı bireyler %47.0 oranında olup, %65.5'i kredi kartı kullandığını ve %65.4'ü internet ya da mobil bankacılık kullandığını belirtmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Yaşlı bireylerin demografik özellikleri (n=264)

Değişken	Sayı	%
Yaş grubu	≤ 64	37.9
	65 – 74	47.7
	75 ≤	14.4
Age Mean±SD, Median (Min-Max)	66.64±6.99	67 (55 -85)
Cinsiyet durumu	Kadın	27.3
	Erkek	72.7
Eğitim durumu	Okuryazar/İlkokul	30.3
	Orta dereceli okul	37.9
	Üniversite	31.8
Medeni durumu	Evli	65.2
	Evli değil	34.8
Evlilik süresi (yıl) (n=172)	≤ 35	38.4
	36 – 45	38.5
	46 ≤	22.1
Çocuk sahibi olma durumu	Var	90.5
	Yok	9.5
Çocuk sayısı (n=239)	1-2	56.1
	3	21.7
	4 ≤	22.2
Mean±SD, Median (Min-Max)	2.72±1.36	2 (1-9)
Birlikte yaşadığı kişi	Yalnız	24.2
	Eşi ile	39.4
	Çocukları ile	11.8
	Eşi ve çocukları	24.6
	Geliri giderinden fazla	19.7
Gelir algısı	Geliri giderinden az	40.9
	Geliri giderine denk	39.4
Konut sahibi olma durumu	Evet	76.5
	Hayır	23.5

Tasarruf yapma durumu	Evet	124	47.0
	Hayır	140	53.0
Bireysel emeklilik sistemine dahil olma durumu	Evet	57	21.6
	Hayır	207	78.4
Kredi kartı kullanma durumu	Evet	173	65.5
	Hayır	91	34.5
İnternet ya da mobil bankacılık kullanma durumu	Evet	170	65.4
	Hayır	94	35.6

Yaşlı bireylerin ölçek puanları

Araştırma kapsamına alınan yaşlı bireylerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışlar ölçeği ve yaşam doyumu ölçeğinin puan aralığı, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Yaşlı bireylerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ve yaşam doyumu düzeylerini belirlemek için iki farklı ölçek kullanılmıştır. Finansal okuryazarlık tutum ve davranışlar ölçeğinden ortalama en düşük puan 14, en yüksek puan 62 ve ölçeğin hesaplanan aritmetik ortalaması 42.26 ± 6.06 olarak bulunmuştur. Harcama alt ölçeğinden ortalama en düşük puan 4, en yüksek puan 20 ve ölçeğin hesaplanan aritmetik ortalaması 10.62 ± 3.44 ’tür. Tutum alt ölçeğinden ortalama en düşük puan 4, en yüksek puan 20 ve ölçeğin hesaplanan aritmetik ortalaması 15.62 ± 3.82 ’dir. Algı alt ölçeğinden ortalama en düşük puan 3, en yüksek puan 15 ve ölçeğin hesaplanan aritmetik ortalaması 7.26 ± 2.44 olarak bulunmuştur. İlgı alt ölçeğinden ortalama en düşük puan 3, en yüksek puan 15 ve ölçeğin hesaplanan aritmetik ortalaması 8.75 ± 1.96 ’dır. Yaşam doyumu ölçeğinden ortalama en düşük puan 5, en yüksek puan 35’dir. Ölçeğin hesaplanan aritmetik ortalaması 17.55 ± 7.72 ’dir.

Tablo 2. Yaşlı bireylerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışlar ölçeği ve yaşam doyumu ölçeğinin puan aralığı, ortalama ve standart sapma değerleri

Bağımsız değişken	Puan aralığı (Min-max)	Aritmetik ortalama	St.sapma
Finansal okuryazarlık tutum ve davranışlar	14-62	42.26	6.06
Harcama	4-20	10.62	3.44
Tutum	4-20	15.62	3.82
Algı	3-15	7.26	2.44
İlgı	3-15	8.75	1.96
Yaşam doyumu	5-35	17.55	7.72

Yaşlı bireylerin demografik özellikleri ve ölçek puanları arasındaki ilişki

Bağımsız değişkenlerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışlar ve yaşam doyumu üzerindeki etkisi ayrı ayrı incelenmiş ve ölçek puanları ile demografik özellikler arasındaki ilişki Tablo 3’te ele alınmıştır.

Araştırma kapsamına alınan yaşlı bireylerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışlar ölçeği ortalama puanlarına bakılınca en yüksek ortalama puana 64 yaşında ya da daha küçük yaştakilerin sahip olduğu (43.12 ± 5.85) ancak gruplar arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($p > 0.05$). Yaşam doyumu ölçeği ortalama puanlarına göre en yüksek ortalama puana 75 yaşında ve

daha büyük yaştaki yaşlı bireylerin sahip olduğu (18.02 ± 8.08) görülmektedir. Yaş grupları ve yaşam doyumu arasında bir ilişki bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Durmuşkaya ve Kavas (2018)'in yapmış oldukları anket sonuçlarına göre akademisyenlerin yaşları arttıkça finansal okuryazarlık düzeylerinde de istatistiki açıdan anlamlı bir artış olduğu gözlemlenmiştir. Akademisyenlerden 23-28 yaş aralığında olanların finansal okuryazarlık oranları diğer yaş aralıklarındaki akademisyenlere göre düşüktür. Yaş arttıkça finansal bilgi düzeyi de artmaktadır. Köroğlu ve Ersöz (2019) yaşlı bireylerin eğitim durumu, emeklilik durumu değiştiğinde finansal okuryazarlık bilgi düzeylerinin de değiştiğini diğer deyişle, bireyin eğitim durumu arttıkça, finansal okuryazarlık bilgi düzeyinin de arttığını; buna karşın, yaş, cinsiyet, mevcut sağlık durumu gibi demografik özellikler ile finansal okuryazarlık bilgi düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı sonuçların çıkmadığını gözlemlemişlerdir.

Yaşlı bireylerden erkeklerin hem finansal okuryazarlık tutum ve davranışlar (42.44 ± 6.10) hem de yaşam doyumu (17.70 ± 7.66) puan ortalamaları kadınların puan ortalamalarından daha yüksektir. Ancak cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$). Benzer şekilde Durmuşkaya ve Kavas (2018) kadınların finansal okuryazarlık düzeyini erkeklerden daha düşük bulmuştur. Kadınların genel finansal okuryazarlık düzeyini 14,41 ve erkeklerin okuryazarlık düzeyini ise 17,63 olarak belirlemişlerdir. Tekin ve Dursun (2021) kadın öğrencilerin hem genel ölçek puanı açısından hem de alt ölçek puanları açısından erkek öğrencilerin üzerinde ortalama puana sahip olduklarını, t testi sonuçlarına göre %10 anlamlılık düzeyinde söz konusu farklılığın sadece tutum puanları açısından anlamlı olduğunu bulmuşlardır. Öksüz ve Emir (2024) finansal okuryazarlık düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğunu kadınların erkeklere göre finansal okuryazarlık düzeyinin daha düşük olduğu saptamıştır.

Ünal ve Koyun (2020) yaptıkları araştırma sonucunda finansal tutum ölçeği ile eğitim düzeyi ve cinsiyet değişkenleri arasında; yaşam doyumu ölçeği ile yaş ve cinsiyet değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin var olduğunu bulmuşlardır. Demirci Aksoy (2025) yaşlı kadınların eğitim düzeyi arttıkça finansal bilgi, finansal tutum ve davranış ile dijital finansal tutum ve davranışlarının farklılaştığını bulmuştur. Yaşlı kadınların finansal eğitim alma durumlarına göre finansal eğitim alanların finansal okuryazarlık ve dijitalleşme düzeylerinin finansal bilgi, davranış ve dijital tutum ve davranış alt boyutlarında finansal eğitim almayanlara göre daha iyi oldukları sonucuna varılmıştır. Durmuşkaya ve Kavas (2018) eğitim durumu ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir fark olduğunu eğitim düzeyinin arttıkça finansal okuryazarlık düzeyinin de arttığını bulmuşlardır. Ancak bu çalışmada finansal okuryazarlık tutum ve davranışlar ile yaşlı bireyin eğitim durumu arasında ilişki saptanmamıştır ($p > 0.05$). Yaşam doyumu yaşlı bireyin eğitim durumu ile ilişkilidir ve bu ilişki hem okuryazar/ilkokul mezunu yaşlı bireyler ile orta dereceli okul mezunu yaşlı bireyler arasında hem de okul mezunu yaşlı bireyler ile üniversite mezunu yaşlı bireyler arasındadır ($p < 0.01$).

Finansal okuryazarlık tutum ve davranışlar medeni duruma göre anlamlıdır ($p < 0.01$) ve evli yaşlı bireyler (42.89 ± 5.73) daha yüksek ortalama puana sahiptir. Yaşam doyumu da medeni duruma göre anlamlıdır ($p < 0.01$) ve evli yaşlı bireyler (19.48 ± 7.37) daha yüksek ortalama puana sahiptir. Aguiar-Díaz ve Zagalaz- Jiménez (2022) İspanya'da kadının medeni durumunun finansal okuryazarlık durumuna etkisinin inceledikleri çalışmada, evli kadınların evli erkeklere göre daha düşük bir finansal okuryazarlık düzeyine sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bunun nedenini, muhtemelen erkeklerin aile maliyesiyle ilgili kararları sıklıkla alırken, kadınların genellikle diğer ev işlerinden sorumlu olduğunu ve bu durumun, özellikle yaşlandıkça, her yaştan kadının finansal özerkliği açısından önemli sonuçlar doğurabileceğini ifade etmişlerdir.

Demirci Aksoy (2025) yaşlı kadınların medeni durumuna göre, finansal bilgi, finansal davranış ve dijital tutum boyutlarında anlamlı farklılık görülmediğini; finansal tutum ve dijital finansal davranış boyutlarında anlamlı farklılaşma olduğunu saptamıştır. Evli yaşlı kadınların, hem finansal bilgi, dijital finansal tutum alt boyutlarında hem de ölçek genelinde en yüksek finansal okuryazarlık ve dijitalleşme düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir. Öksüz ve Emir (2024) medeni durum ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmediğini ifade etmişlerdir.

Yaşlı bireylerden 36-45 yıldan beri evli olanlar (43.38 ± 5.20) diğer gruplardan daha yüksek ortalama puana sahiptir. Ancak finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ve evlilik süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p > 0.05$). Yaşam doyumu ile yaşlı bireyin evlilik süresi arasında ilişki saptanmıştır ($p < 0.01$). Bu ilişki hem 35 yıl ve daha kısa süreden beri evli yaşlı bireylerle 36-45 yıldan beri evli olanlar arasında hem de 36-45 yıldan beri evli olanlar ile 46 yıl ve daha uzun süreden beri evli olanlar arasındadır. Finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ve çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$). Çocuk sahibi yaşlı bireyler (18.00 ± 7.79) çocuk sahibi olmayanlardan (13.28 ± 5.57) daha yüksek ortalama puana sahiptir ve yaşam doyumu ile çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı ilişki bulunmaktadır ($p < 0.01$). Yaşlı bireylerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının çocuk sayısı ile ilişkili olduğu görülmektedir ve bu ilişki gruplar arasında bulunmuştur ($p < 0.01$). Yaşam doyumu ile yaşlı bireyin çocuk sayısı arasında ilişki saptanmamıştır ($p > 0.05$). Finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarda yaşlı bireyin birlikte yaşadığı kişiye göre en yüksek ortalama puana eşi ve çocukları ile birlikte yaşayanlar (43.18 ± 4.46) sahiptir ancak gruplar arasında anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p < 0.05$). Yaşam doyumu ile yaşlı bireyin birlikte yaşadığı kişi arasında ilişkide tüm gruplar arasında ilişki olduğu görülmektedir ($p > 0.01$).

Bu çalışmada, finansal okuryazarlık tutum ve davranışlar ile yaşlı bireyin gelir algısı arasında ilişki saptanmamıştır ($p > 0.05$). Yaşam doyumu ölçeği ortalama puanlarına göre en yüksek ortalama puana geliri giderine denk olan yaşlı bireyler (18.53 ± 7.68) sahiptir ve gelir algısı istatistiksel olarak tüm gruplar arasında anlamlı bir ilişkiyi göstermektedir ($p < 0.01$). Leylek (2020), kadınların finansal yönetim davranışları ve borçlanmaya ilişkin tutum puanlarının daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Gelir düzeyi yüksek olan katılımcıların yaşam doyumu, finansal yönetim davranışları ve borçlanmaya ilişkin tutum düzeyleri daha yüksektir. Ayrıca finansal yönetim davranışlarının katılımcıların yaşam doyumunu arttırdığı, borçlanmaya ilişkin tutumların ise yaşam doyumunu azaltıcı etkiye neden olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Öksüz ve Emir (2024) alt gelir düzeyine sahip bireylerin yüksek gelir düzeyine sahip bireylere göre finansal okuryazarlık düzeyinin daha düşük olduğunu ifade etmişlerdir. Demirci Aksoy (2025) yaşlı kadınların finansal okuryazarlık ve dijitalleşme ölçeğinin genelinden aldıkları puanların gelir algısı değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemiştir.

Yaşlı bireylerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları konut sahibi olanlarda (42.96 ± 5.37) konut sahibi olmayanlara (40.01 ± 7.53) göre daha yüksektir ve konut sahibi olma durumuna göre anlamlı farklılık görülmektedir ($p > 0.01$). Yaşlı bireylerin yaşam doyumu da konut sahibi olma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p > 0.01$). Konut sahibi olan yaşlı bireylerin (18.69 ± 7.36) puan ortalamalarının konut sahibi olmayanlara (13.85 ± 7.77) göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Yaşlı bireylerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ile tasarruf yapma durumu, bireysel emeklilik sistemine dahil olma durumu, kredi kartı kullanma durumu ve internet ya da mobil bankacılık kullanma durumu arasında ilişki bulunmamıştır ($p > 0.05$). Yaşlı bireylerin yaşam doyumu ile tasarruf yapma durumu ($p < 0.01$), bireysel emekliliğe dahil olma durumu ($p < 0.01$), kredi kartı kullanma durumu ($p < 0.01$) ve internet ya da mobil bankacılık kullanma durumu ($p < 0.01$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır. Ancak, Durmuşkaya ve Kavas (2018)'ın yapmış oldukları çalışmada internet ve mobil bankacılık kullanıp kullanmama, bireysel emeklilik sistemine dahil olup olmama ile finansal okuryazarlık düzeyi karşılaştırıldığında istatistiki açıdan anlamlı bir sonuç elde edilememiştir.

Tablo 3. Demografik özelliklere göre finansal okuryazarlık tutum ve davranışlar ölçeği ve yaşam doyumu ölçeğinin puan ortalamalarının karşılaştırılması

Değişken	Grup	Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranışlar	Yaşam Doyumu
Yaş grubu	≤ 64	43.12 ± 5.85	16.91 ± 7.59

	65 – 74	41.84±5.97	17.92±7.74
	75 ≤	41.12±6.76 P=0.191	18.02±8.08 P=0.569
Cinsiyet durumu	Kadın	41.80±5.97	17.16±7.92
	Erkek	42.44±6.10 P=0.448	17.70±7.66 P=0.616
Eğitim durumu	Okuryazar/İlkokul	41.70±5.83	14.50±6.82*
	Orta dereceli okul	41.98±5.69	16.69±7.71*
	Üniversite	43.15±6.65 P=0.257	21.50±6.64* P=0.000
Medeni durumu	Evli	42.89±5.73	19.48±7.37
	Evli değil	41.09±6.50 P=0.022	13.95±7.08 P=0.000
Evlilik süresi (yıl) (n=172)	≤ 35	42.57± 6.94	18.43±7.82*
	36 – 45	43.38±5.20	18.80±6.91*
	46 ≤	42.89±5.73 P=0.669	22.50±6.72* P=0.015
Çocuk sahibi olma durumu	Var	42.23±5.71	18.00±7.79
	Yok	42.60±8.93 P=0.775	13.28±5.57 P=0.003
Çocuk sayısı (n=239)	1-2	43.55±5.16*	18.52±7.76
	3	41.19±6.70*	18.03±7.47
	4 ≤	42.23±5.71* P=0.001	18.00±7.79 P=0.329
Birlikte yaşadığı kişi	Yalnız	41.50±7.21	14.45±7.38*
	Eşi ile	42.43±6.48	19.02±7.36*
	Çocukları ile	41.38±4.77	13.48±7.21*
	Eşi ve çocukları	43.18±4.46 P=0.358	20.20±7.19* P=0.001
Gelir algısı	Geliri giderinden fazla	42.17±6.31	22.71±6.89*
	Geliri giderinden az	42.02±6.33	14.50±6.67*
	Geliri giderine denk	42.56±5.69 P=0.806	18.53±7.68* P=0.000
Konut sahibi olma durumu	Evet	42.96±5.37	18.69±7.36
	Hayır	40.01±7.53 P=0.001	13.85±7.77 P=0.000
Tasarruf yapma durumu	Evet	42.59±5.56	19.25±6.99

Bireysel emeklilik sisteminde dahil olma durumu	Hayır	41.97±6.48	16.05±8.04
		P=0.410	P=0.001
	Evet	40.85±7.34	20.29±8.02
		42.65±5.62	16.80±7.48
	Hayır	P=0.047	P=0.002
		42.69±6.15	18.54±7.59
Kredi kartı kullanma durumu	Evet	41.46±5.83	15.67±7.55
	Hayır	P=0.117	P=0.004
İnternet ya da mobil bankacılık kullanma durumu	Evet	42.67±6.48	19.14±7.53
		41.54±5.16	14.68±7.26
	Hayır	P=0.148	P=0.000

* Scheffe Testi ile farklılığın kaynaklandığı gruplar

Tablo 4. Finansal okuryazarlık tutum ve davranışlar ölçeği ve yaşam doyumu ölçeklerine ilişkin korelasyon matrisi(r)

Alt Boyutlar		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Harcama ⁽¹⁾	r	1	-.263**	.451**	.066	.605**	.126*
Tutum ⁽²⁾	r		1	-.334**	.192**	.408**	-0.052
Algı ⁽³⁾	r			1	.235**	.525**	.121*
İlgi ⁽⁴⁾	r				1	.578**	.237**
FOTDÖ ⁽⁵⁾	r					1	.164**
Yaşam doyumu ⁽⁶⁾	r						1

*Korelasyon 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

**Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Yaşlı bireylerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi için pearson korelasyon analizi yapılmış olup, genel olarak finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ile yaşam doyumu arasında yüksek derecede, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir [r(264)= 0.164; p<0,01] (Tablo 4).

Soydaş (2023) bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin finansal sömürü düzeylerini negatif yönlü etkilediğini belirlemiştir. Finansal okuryazarlık ile finansal sömürü arasında anlamlı negatif yönlü ilişki bulunduğunu; finansal okuryazarlık düzeyi arttıkça bireylerin finansal sömürüye maruz kalmalarının azaldığını ifade etmektedir. Ayrıca bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri finansal endişe ve finansal kırılganlık düzeylerini negatif yönlü anlamlı, finansal bağımlılık düzeyini ise pozitif yönlü anlamsız etkilediği görülmüştür. Diğer deyişle bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri arttıkça finansal endişe ve finansal kırılganlık düzeyleri azalmakta, finansal bağımlılıkta herhangi bir etki olmamaktadır. Finansal sömürünün olmaması yaşlı birey için dolandırıcılıktan korunma anlamına gelir ve bu durum yaşam doyumunun artmasına katkı sağlayabilir.

Tablo 5. Finansal okuryazarlık tutum ve davranışların yaşam doyumu üzerindeki etkisine ilişkin regresyon analizi sonuçları

Değişken	β	Standart Hata	t	p	F	p anlamlılık
----------	---	---------------	---	---	---	--------------

Sabit	40.005	0.917	43.604	0.000	7.266	0.007*
Yaşam Doyumu	0.129	0.048	2.696	0.007		
p<0.01* Düzeltilmiş R ² 0.027						

Bağımsız Yaşam Doyumu, Bağımlı Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranışları

Yaşlı bireylerde finansal okuryazarlık tutum ve davranışların yaşam doyumu üzerindeki etkisi regresyon analizi ile incelenmiştir. Yaşlı bireylerde finansal okuryazarlık tutum ve davranışların yaşam doyumu ($t=2.696$; $p<0.001$) üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu %95 güven düzeyinde belirlenmiştir. Finansal okuryazarlık tutum ve davranışların yaşam doyumunun %2.7'sini açıkladığı bulunmuştur (R^2 0.027). Buna göre yaşlı bireylerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları düzeylerindeki bir birimlik artışın yaşam doyumunda 0.129'luk bir artışa neden olacağı belirlenmiştir (Tablo 5).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Finansal okuryazarlık, basit ekonomik hesaplamaların gerçekleştirilebilmesinden finans bütçesinin yönetilebilmesine, sermaye piyasalarına katılım sağlanmasından bireysel emeklilik planlarının oluşturulabilmesine kadar birçok konuda, bireylerin kararlarını etkileyen, doğru ve etkin kararlar alabilmeleri açısından önem arz eden bir kavram olarak tanımlanabilir. Yaşlı bireylerin finansal açıdan yaşamlarını güvenceye alabilmeleri, onların finansal becerileri, yapacakları doğru finansal seçimler yoluyla gerçekleşebilecektir. Bu seçimlerin doğruluğu ve etkinliği de ancak bireyin finansal bilgi ve birikime sahip olmasıyla mümkün olacaktır. Yaşlı bireylerin, asgari finans kültürüne sahip olmaları ve finansal okuryazarlık seviyelerini arttırmalarında finansal eğitimin çok önemli bir rolünün olduğunu söylemek mümkündür (Tekin Turhan, 2020).

Araştırmada sonuç olarak yaşlı bireylerin genel olarak finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ile yaşam doyumu arasında yüksek derecede, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, yaşlı bireylerin finansal okuryazarlık becerisi geliştikçe finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının etkileeneceği bunun yaşam doyumunun artmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yaşlanma ile birlikte bireylerin bilişsel algılarının zayıflaması ve bundan dolayı finansal sömürüye maruz kalmaları ya da finansal dolandırıcılık yaşamlarına neden olabilir. Yaşlanma ile birlikte yaşlı bireylerin finansal bilgi seviyelerinin artırılması finansal okuryazarlık becerisini arttırarak bireylerin finansal sistemde etkin rol almalarına yardımcı olacaktır. Yaşlı bireylerin tasarruf, harcama, yatırım ve kredi yönetimi konularında bilgi birikimlerinin artırılması, böylece finansal becerilerinin geliştirilmesi doğru finansal kararlar almalarını sağlayacaktır.

Finansal okuryazarlık becerisi ölçümlerinin düzenli bir şekilde yapılması ve finansal okuryazarlığın geliştirilmesi için çeşitli öneriler görülmektedir. Özellikle tasarrufların arttırılmasında ve olası finansal krizlerin etkilerinden korunmada finansal okuryazarlık becerisinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Ancak sürekli karmaşılaşan finansal sistem içerisinde okuryazarlık becerisini olumsuz etkileyen çok çeşitli finansal ürünlerin yer alması yaşlı bireylerin yaşam doyumunu da olumsuz etkilemektedir. Yaşlı bireylerin tasarruflarını doğru bir şekilde değerlendirme imkanlarını zorlaştırmaktadır. Yaşlı bireylerin tasarrufları artırma, yatırım ve borç yönetimi gibi konularda sağlıklı finansal kararlar alabilmeleri için finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesi gerekmektedir. Böylece yaşlı bireylerin yaşam doyumunun artmasına da katkı sağlanacaktır.

Bu çalışma, araştırmanın yapıldığı emekli derneği üyesi yaşlı bireylerde finansal okuryazarlık becerisi ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlar, ülkemiz yaşlı bireylerine genelleştirilmemekle birlikte hem emekli hem de yaşlı bireylerin finansal okuryazarlık becerisi ve yaşam doyumu arasındaki ilişki hakkında genel bir fikir verebilir. Yaşlı bireylerle yapılacak olan benzer çalışmalar konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Agarwal, S., John C. D., Xavier G. and David L. (2009). The age of reason: Financial decisions over the life-cycle and implications for regulation. *Brookings Papers on Economic Activity* (2), 51-117.
- Aguiar-Díaz, I. and Zagalaz- Jiménez, J.R. (2022) Women and financial literacy in Spain. Does marital status matter?, *Journal of Women & Aging*, 34:6, 785-799.
- Ay, M., ve Ebdülrazzade, S. (2021). Finansal Okuryazarlık Tutum Ve Davranışlarının Değerlendirilmesine İlişkin Bir Çalışma: Selçuk Üniversitesi İİBF örneği. *Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 3(1):1-17.
- Demirci Aksoy, A. (2025). Yaşlı kadınların finansal okuryazarlık bilgi, tutum ve davranışları ile dijital finansal okuryazarlık durumlarının belirlenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(160):1-23.
- Diener, E.D., Emmons, R.A., Larsen, R.J., and Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of personality Assessment*, 49(1): 71-75.
- Diri, N.Ç. ve Arı, S. (2020). Örneklerle Finansal Okuryazarlık. İksad Publishing House. Ankara.
- Durmuşkaya, S., ve Kavas, Y.B. (2018). Akademik gelişim ve finansal okuryazarlık arasındaki ilişkinin tespiti üzerine bir araştırma. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 25(3), 925-939.
- Earl, J. K., Gerrans, P., Asher, A., and Woodside, J. (2015). Financial literacy, financial judgement, and retirement self-efficacy of older trustees of self-managed superannuation funds. *Australian Journal of Management*, 40(3), 435-458.
- Ergün, B., Şahin, A. ve Ergin, E. (2014). Finansal okuryazarlık: İşletme bölümü öğrencileri üzerine bir çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(34):847-864.
- Eyüboğlu, C., Şişli, Z., ve Kartal, M. (2012). Yaşam döngüsünde yaşlılığın psikolojik boyutu. *Turkish Family Physician*, 3(1), 18-22.
- Finke, Michael S., John Howe, and Sandra J. Huston, (2011). Old Age and the Decline in Financial Literacy, working paper, Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1948627>
- Gamble, Keith Jacks and Boyle, Patricia and Yu, Lei and Bennett, David, Aging, Financial Literacy, and Fraud (November 28, 2013). Netspar Discussion Paper No. 11/2013-066, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2361151> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2361151>
- Han, S. D., Boyle, P. A., James, B. D., Yu, L., and Bennett, D. A. (2015). Poorer financial and health literacy among community-dwelling older adults with mild cognitive impairment. *Journal of aging and health*, 27(6), 1105-1117.
- Hsu, J. W., and Willis, R. (2011, December). The implications of Alzheimer's risk for household financial decision-making. In *Conference on Health, Aging and Human Capital RAND*.
- Korniotis, George M., and Alok Kumar, 2011, "Do Older Investors Make Better Investment Decisions?" *Review of Economics and Statistics* 93: 244–265.
- Köker, S. (1991). Normal ve Sorunlu Ergenlerin Yaşam Doyumu Düzeyinin Karşılaştırılması. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Köroğlu, Ç. ve Ersöz, H.Ö. (2019). Yaşlı bireylerde finansal okuryazarlık becerisinin ölçülmesi: huzurevi örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(93):104-117.
- Leylek, H. (2020) Kamu kurumlarının finansal yönetimi ve borçlanma durumlarının bireylerin yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisi. *Fiscaoconomia*, 4(3):736-746.
- İlgar, L., ve İlgar, Ş. (2007). Yaşlılık dönemi ve yaşlının gelişim görevleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 147-156.

- Öksüz, O., & Emir, M. (2024). Finansal okuryazarlık düzeyinin bireysel emeklilik planlamasına etkisi. *Journal of Economics, Finance and Sustainability*, 2(1), 1-14.
- Sarıgül, H. (2015). Finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeği: Geliştirme, geçerlik ve güvenirlik. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(1):200-218.
- Soydaş, Ş. S. (2023). Finansal okuryazarlığın finansal sömürü üzerine etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(3):923-933.
- Sumer, S., ve Gövdeli, T. (2020). Finansal okuryazarlık ve finansal davranış üzerine bir çalışma. *Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 86-98.
- Tekin Turhan, G. (2020). Finansal okuryazarlık ile ilgili tutum ve davranışların üniversite öğrencilerine yönelik değerlendirilmesi. *Maliye ve Finans Yazıları*, (114), 375-400.
- Tekin, B. ve Dursun, V. (2021). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilmesi: Adnan Menderes Üniversitesi İİBF öğrencileri örneği. *Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi*. 25(2):239-267.
- Tural Sönmez, M. (2022). Erken dönemlerde finansal farkındalığın gelişmesi ve finansal okuryazarlık konularının matematik dersine entegrasyonu. *Yaşadıkça Eğitim*, 36(2), 569-589.
- TÜİK, (2025). İstatistiklerle Yaşlılar, 2024. TÜİK Haber Bülteni. Sayı: 54079. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yasli-lar-2024-54079>. Erişim tarihi:22.07.2025.
- UNFPA. (2024, Eylül). Veri Portalı. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu. <https://www.unfpa.org/data>.
- Uraz Kaya, İ., ve Kılıç, B. (2021). Finansal okuryazarlık ve dijitalleşme: Ölçek geliştirme üzerine bir çalışma. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 6(15), 296-315.
- Ünal, S. ve Koyun, S. (2020) Finansal tutum ve yaşam tatmininin demografik faktörlerle ilişkisi: örnek olay incelemesi. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(3):26-32.
- Yüksel, S. ve Şener, A. (2023). Finansal okuryazarlık ve Finansal Eğitim. Aile ve Tüketici Bilimleri (M. Serhat Öztürk ve Esna Betül Buğday, Ed.). Nobel Akademik Yayıncılık.

Extended Abstract

Financial literacy, a skill that concerns all individuals in society and should be considered in every aspect of life, is increasingly being considered in our country. It's clear that financial literacy should be learned and developed from a young age, and that it's an area that deserves significant attention at every stage of life. Financial literacy is crucial for older individuals to effectively utilize their savings, take advantage of the conveniences offered by technological life, and, especially, to develop the ability to manage investments and money (Köroğlu and Ersöz, 2019). Financial literacy refers to the level of financial knowledge that individuals and institutions must possess to avoid financial distress. Individuals actively engaged in physical and financial markets often assume risk when trading or purchasing, and they can manage this risk based on their knowledge. Older individuals with sufficient financial literacy are better able to manage the risks they take and adjust their financial behavior accordingly (Tekin and Dursun, 2021). The study, conducted as a quantitative study to examine the relationship between financial literacy skills and life satisfaction among older adults, included a sample of 264 elderly individuals volunteering using a non-probability convenience sampling method. The survey form used to collect the data consisted of three sections: an information form covering the demographic characteristics of older adults, a financial literacy attitudes and behaviors scale, and a life satisfaction scale. The data obtained in the study were analyzed using SPSS for Windows 26.0. Descriptive statistical methods were used in the data analysis. Because the research data showed a normal distribution, ANOVA and t-tests were used as hypothesis tests. Pearson correlation tests were used to determine the relationships between variables, and simple linear regression analysis was used to determine the effect of an independent variable on the dependent variable. Of the elderly individuals included in the study, 37.9% were 64 years old or younger, nearly half (47.7%) were in the 65-74 age group, and 14.4% were 75 years old or older. Of the elderly individuals, 72.7% were male, 37.9% had completed secondary school, 31.8% had completed university, and 65.2% were married. 39.4% of elderly individuals reported that their income was equal to their expenses. More than half of elderly individuals owned their homes. 47.0% of

elderly individuals reported saving, and more than half reported using credit cards and internet or mobile banking. Two different scales were used to determine the financial literacy attitudes and behaviors and life satisfaction levels of older individuals. The lowest average score on the financial literacy attitudes and behaviors scale was 14, the highest score was 62, and the calculated arithmetic mean of the scale was 42.26 ± 6.06 . The lowest average score on the life satisfaction scale was 5, and the highest score was 35. The calculated arithmetic mean of the scale was 17.55 ± 7.72 . An examination of the average scores on the financial literacy attitudes and behaviors scale for the elderly individuals included in the study reveals that those aged 64 or younger had the highest average scores, but there was no significant relationship between the groups. The average scores on the life satisfaction scale reveal that individuals aged 75 and older had the highest average scores. No relationship was found between age groups and life satisfaction. Among older individuals, men have higher average scores for both financial literacy attitudes and behaviors and life satisfaction than women. However, there are no significant differences by gender. Among older individuals, those married for 36-45 years had higher average scores than other groups. However, no statistically significant relationship was found between financial literacy attitudes and behaviors and duration of marriage. A relationship was found between life satisfaction and the duration of marriage. This relationship was found both between older individuals married for 35 years or less and those married for 36-45 years, and between those married for 36-45 years and those married for 46 years or more. Financial literacy attitudes and behaviors did not differ significantly based on childbearing status. In this study, no relationship was found between financial literacy attitudes and behaviors and the income perception of older adults. According to the life satisfaction scale average scores, the highest average scores were obtained by older adults whose incomes matched their expenses, and income perception demonstrated a statistically significant relationship across all groups. Financial literacy attitudes and behaviors of older adults are higher among homeowners than among those who are not, and a significant difference is observed based on homeownership. Life satisfaction among older adults also varies significantly based on homeownership. It has been found that older adults who own homes have higher mean scores than those who do not own homes. No relationship was found between financial literacy attitudes and behaviors of older individuals and their savings, participation in a private pension system, credit card use, or internet or mobile banking use. A statistically significant relationship was found between older individuals' life satisfaction and their savings, participation in a private pension system, credit card use, and internet or mobile banking use. It is observed that there is a high, positive and significant relationship between financial literacy attitudes and behaviors of elderly individuals and their life satisfaction in general. The impact of financial literacy attitudes and behaviors on life satisfaction among older adults was examined using regression analysis. Financial literacy attitudes and behaviors were found to have a significant impact on life satisfaction among older adults at a 95% confidence level. Financial literacy attitudes and behaviors were found to explain 2.7% of life satisfaction. Accordingly, a one-unit increase in financial literacy attitudes and behaviors among older adults was associated with a 0.129 increase in life satisfaction. Financial literacy skills help older individuals take an active role in the increasingly complex financial system and increase their life satisfaction. Increasing older individuals' knowledge about saving, spending, investing, and credit management will enable them to make sound financial decisions. Everyone in society has a responsibility to continually increase and improve the importance of financial literacy skills. Examples include providing simple training to older individuals and the public through government policies, conducting awareness-raising activities through public service announcements, local governments, and NGOs, and organizing specialized financial literacy training programs by expert academics (Diri and Ari, 2020).